

Izšlo vsak dan razen nedelj in praznikov.
—
Issued daily except on days and holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori, 2057 So. Lawndale Ave.
Office of Publication: 2057 So. Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XVIII.

Cena lista

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 15. septembra (September 15), 1925. Subscription \$5.00 Yearly STEV.—NUMBER 216

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

OSMA REDNA KONVENCIJA S. N. P. J. OTVORJENA

Konvenција je bila formalno—tvorjena po gl. predsedniku, ki je v kratkem govoru omenil razvoj jednote, njen napredek in bodoče naloge, ki jo čakajo. Zborovanje je bilo otvorjeno z ameriško himno in marseljezo. Dva člana mladinskega oddelka sta pozdravila močno delegacijo. Vseh zborovalcev je 281. Predsednikom konvencije je bil izvoljen Frank Zajc.

Waukegan, Ill., 14. sept. — Osmo redna konvenција Slovenske narodne podporne jednote je bila formalno otvorjena danes ob devetih predpoldne v dvorani Slovenskega narodnega doma.

Točno ob tej uri sta sestri F. in A. Artac zaigrali "Star Spangled Banner" in marseljezo, Billy Peklay in Karolina Kucier, člana mladinskega oddelka S. N. P. J., sta pa pozdravila delegate. Nato je br. Vincent Cankar, gl. predsednik, oficijelno otvoril konven cijo.

V kratkih besedah je omenil razvoj organizacije in se spomnil mrtvih bratov in sester, ki so sodelovali pri gradnji S. N. P. J. Poudarjal je, da je bila S. N. P. J. ustanovljena radi principov in potrebe — kako se bi moglo izvršiti največ koristnega dela za slovensko delavstvo. Naglašal je, da so nasprotniki S. N. P. J. trdili, da je naše delo — produkt bolnih možganov, v resnici je pa bil vsak naš zaključek udarec v izkoriščevalni sistem. Izrekel je, da je S. N. P. J. ustvarila posebno novo duševno življenje med slovenskim delavstvom in to je bil vzrok, da so nas kritizirali. Ampak kritizirali bodo tudi to konven cijo, kajti veliko dela čaka in storiti bo morala zaključke, da se utrdijo principi svobodomiselnosti, bratstva in ljubezni ter narodne zavednosti.

In če bo to naše delo rodilo sad, postane S. N. P. J. aredišče vseh jugoslovanskih bratskih podpornih organizacij v Ameriki.

Sledilo je burno odobravanje. Potem je br. glavni predsednik imenoval v poverilni odbor brate: John Goršek, Joe Kuhelj, John Kobi, Roman Gršković in sestro Ano Mahnič.

Glavni odbor je pregledal poverilnice gori omenjenih bratov in sester, nakar je poverilni odbor šel takoj na delo. Vseh zborovalcev, delegatov in glavnih odbornikov, je 281. Od izvoljenih delegatov jih manjka 15; manjka tudi gl. blagajnika, br. Johna Vogriča, ki je bolan.

Nato je bilo zaključeno, da konven cijia zboruje od osmih zjutraj do poldneva in od pol dveh do pol šestih zvečer.

Na drugi seji popoldne so se vršile volitve konvenčnega predsednika, podpredsednika, tajnika in drugih konvenčnih odborov.

Za predsednika konvencije je bil izvoljen br. Frank Zajc iz Chicaga. Dobil je 180 glasov.

Konvenција Illinoiske delavske federacije

Letno zborovanje je bilo večeraj otvorjeno v Champaignu.

Champaign, Ill. — V ponedeljek je bila tu otvorjena 43. letna konven cijia Illinoiske delavske federacije. Zanimiv del tajnikovega poročila o delu in napredku federacije v preteklem letu je, da se farmarji zdaj obračajo na delavske strokovne unije za pomoč.

Od leta 1880 — se glasi poročilo — je Ameriška delavska federacija skušala priti v prija teljske stike z delavci na polju in šele zdaj postaja to gibanje uspešno. V ostalem se poročilo bavi z industrijskimi razmerami v Illinoisu, sodišči, prosveto, primarnimi volitvami okrožnih in višjih sodnikov ter z delavskim tlakom.

MORNARJI STAVKAJO V NEW YORKU

ZAČETEK SPLOŠNE STAVKE MORNARJEV JE IZ DELAVSKE SOLIDARNOSTI.

K stavki pa vodi mornarje tudi odpor proti slabim razmeram in mezdam.

New York. — (F. P.) — Da pokaže svojo delavsko solidarnost je unija mornarskih transportnih delavcev v New Yorku napovedala splošno stavko. S tem hoče pokazati simpatije do stavkajočih mornarjev na Danskem, Angleškem, v Avstraliji, Novi Zelandiji in južni Afriki. Prvi dan stavke je povzročil, da so bile straže okoli petdesetih parnikov, ki so že prizadeti radi stavke, drugi stavkarji pa hodijo od ladji do ladji, kar pove, da se bo v bližnji bodočnosti razvila velika stavka mornarjev.

"Bravo, veseli nas! Dobro novice; stojte z nami! Tako brzojavljajo razveseljeni angleški mornarji valed tega dogodka v ameriških pristaniščih.

Stavka je prišla kot posledica rastočega navdušenja, ki se je pojavilo pred par dnevi, ko je nekaj sto mornarjev paradiralo pred pristaniščem Chelsea, a demonstriralo s pesmimi in zastavami proti deškimi skavtom, kateri so kot stavkokazi privedli v pristan angleško ladjo Majestic od White Star družbe.

Mednarodna solidarnost se kaže v gibanju, ali ni pa edini vzrok za stavko. Mornarji v ameriških pristaniščih imajo tudi svoje potrebe in zahteve. Parobrodne družbe Munson, Export, Williams in Isthmian so pred kratkim znižale mezde po pet dolarjev na mesec, a po drugih kompanijah gre govorica, da nameravajo storiti isto. Vse razun Isthmian družbe so itak plačevale po \$10 manj kakor je najnižja lestvica plovbenega odbora, najnovejša znižanja mezde pa prinašajo mezde na tisto nizino, ki je malo več kot polovična v primeri s predvojnjo.

Zahteve stavkarjev so za \$15 povišanja mezde na vseh ladjah, ki spadajo pod plovbeni odbor in tako tudi na parnikih, ki jih lastujejo privatni Američani ali tujci. 8-urni delavnik je proglašen in 44-urno delo na teden v pristaniščih. Cezurno delo mora biti plačano najmanj 60 centov več na uro. Na mnogih ameriških ladjah so zatrli 8-urni delavnik in delali čez čas, za katerega pa niso plačali nič več. Stavkarji zahtevajo tudi boljše hrano, snažno posteljino in svežo vsaki teden.

Po mnogih ameriških parnikih je velika nesnaga. Notranjščine po nekaterih ladjah niso bile prebarvane od 1921, ko je bila stavka. Zato pa so strašno gnezdo uši in vsakovrsnega mrčesa. Hrana je nezadostna, meso staro, kruh sam škrob in kuhinje nečedne. Uprave na ladjah kupujejo po vseh pristaniščih najcenejše meso, katero se hoče že skvariti.

GOVERNER JE ODREKEL ČESTE ZA STAVKOVNO OKROŽJE.

Oklahoma City, Okla. — Governor Trapp je zavrgel zahtevo šerifa v Pittsburg countyju za vojaške čete radi stavke rudarjev v omenjenem okraju. Governor je sam osebno posetil stavkovno okrožje in se prepričal, da vojaške čete niso potrebne. Premogovski magnatje bi radi, kot po navadi, strli rudarsko stavko s pomočjo vojaštva.

Agitirajte za "Prosveto"!

19 znanstvenikov bo pomagalo Scoposu

Pri prizivu radi razsodbe v Daytonu bodo pomagali tudi verski voditelji.

New York. — Ameriška unija za civilne svobodščine naznanja, da se je sestavil posvetovalni odbor, kateri pomaga uniji v njenem boju proti tenneesejskemu državnemu zakonu proti evoluciji. Posvetovalni komitej se sestoji iz devetnajstih znanstvenikov, poleg kojih so tudi znani voditelji nekaterih verskih organizacij, katere se bore proti absurdnemu zakonu glede evolucije.

Med seznamom odbornikov, kateri bodo sodelovali pri dokazovanju, zagovarjanju in agitaciji, da se odpravi mračnjaški zakon v Tennesseeju, so imena sledečih: Luther Burbank, sloveči naravoslovec iz Kalifornije; J. McKeen Cattell, urednik znanstvenih revij "Science" in "Scientific Monthly", predsednik psihološke korporacije v New Yorku; Edwin Grant Conklin, profesor biologije na Princeton-ski univerzi; John Merle Coulter, profesor rastlinstva na Čikaški univerzi. Dalje je seznam drugih odličnikov proti evolucijskemu zakonu v Tennesseeju. So razni vseučiliški profesorji, uredniki, nadškof zapadne od todokane cerkve Francis, rabiji, škofi, raziskovalni znanstveniki in drugi.

Zagovorni komitej se je organiziral v odgovor na pismo, katerega je razposlala unija, v katerem je bilo izraženo mnenje, da je tenneesejski evolucijski slučaj v bližnjih mesecih zadeva višjih sodišč, skoli katera imajo Unija izjavlja, da je tudi mogoče, da bo zadeva prišla izven državnih tenneesejskih sodišč pred najvišje sodišče Združenih držav.

Delavski položaj na srednjem zapadu

Zvezni department za delo je objavil optimistično sliko razmer v štirih državah. Zahtevanje po delavcih pri gradnji cest.

Washington, D. C. — Delavski department zvezne administracije je te dni objavil običajno mesečno poročilo o industrijskem položaju v raznih sekcijah dežele. Poročilo je v splošnem ugodno. Velike brezposelnosti ni nikjer. Nekatere industrije so še na slabem. V tekstilni in čevljar-ski industriji je baje bolje. Pittsburski distrikt, ki je barometer za jeklo in železo, se je zelo popravil v avgustu. Upošenost v avtomobilski industriji se je nekoliko dvignila in kaže zelo lep bodočnost.

Najbolj rožnato sliko pa je delavski department podal na srednjem zapadu. Tu je baje velika zahteva po delavcih za gradnjo cest in raznih velikih zgradb po mestih.

V Indiani je še nekoliko brezposelnosti, toda industrije postajajo vedno bolj normalne in brezdelje izginja.

V Michiganu se je nabralo tekom poletja mnogo delavcev v mestih, kjer niso mogli dobiti dela, ampak zdaj se njihovo število manjša z vsakim dnevom. Produkcija avtomobilov se je obdržala na izjemoma zelo visoki stopnji in stavbinska dela se množe.

Wisconsin kaže napredek v uposlovanju delavcev. V tovarnah je sicer bolj mrtvo, toda zahteva po delavcih za stavbne in gradbene svrhe je vedno večja.

V Iowa se industrije aktivneje. Zetvena sezona je, kakor običajno, privabila veliko število delavcev na farme, ki so že dokončali delo in zdaj se vračajo v mesta. Odrptih je bilo mnogo

KAKO JE Z ORGANIZACIJO V DETROITU?

To mesto nima nobene močne delavske postojanke. Nekateri priporočajo W. Z. Fosterju, naj se loti organiziranja.

Washington, (F. P.) — Avtomobilska industrija v Detroitu je docela neorganizirana za delavstvo. Nekoliko organizacij je samo med izučenim delavstvom in izdelovalci orodja, ali tudi ne tako kot po drugih mestih. Sploh spada Detroit v zadnjo vrsto, kolikor se tiče delavskih organizacij.

Najstarejši podpredsednik Mednarodne zveze strojnikov je pred kratkim izjavil, da bi bil Detroit najboljša mesto za W. Z. Fosterja, češ, da je ta organiziral veliko število železničarjev, o katerih so mislili, da sploh ne bodo mogli še dolgo ustanoviti kake unije. Organiziral je klavniške delavce in tudi ustvaril močno organizacijo, ki pa je vodila do velike jeklarske stavke v letu 1919.

Njegovo opazovanje je, da Fordove tovarne, kakor drugih osem avtomobilskih podjetij v Detroitu, niso več kakor za en odstotek organizirane. Po njegovem dognanju je nad 200,000 ljudi zaposlenih po avtomobilskih industrijah v Detroitu. Vsi niso dobro plačani, ampak minimalna meza, ki jo plačuje Ford, takorekoč kontrolira mezno stanje po drugih podjetjih. Dasi je mnogo dobičarjev, ki hvallijo tamkajšnje razmere, v resnici avtomobilska industrija napravlja iz Detroita nekako prisilno delavnico, kjer morajo uslužbenici neprestano tekmovali v podvznanju za stroji, kateri jih po končanem osemurnem delu zapuščajo izžrpane in izmučene. Velike kotlarne, ako se primerjajo s Fordovimi delavnicami, so nazadnje le male, čeprav ta industrija v Detroitu ni mala. Delavci v teh podjetjih so podvrženi špijonaži, katera je tudi na programu Fordove politike. Oni ne potrebujejo "Fordovega denarja" za unijske mesečnine.

V Fordovih tovarnah je oddelek za orodje nekako oarje podjetju. Če bi ti ljudje zastavkali, bi v šestih ali sedmih tednih ustavili ves Fordov obrat. Ti ljudje tudi dobe najboljšo mezde in njih razmere niso tako slabe kot so drugega neorganiziranega delavstva. Vse drugo je pri Fordu navadno delavstvo, neizučeno, ki dela kot delci stroja vedno in vedno isto reč dalje. Navadnega delavca vzame samo par dni vaje, pa zna opravljati delo. To je torej velikanaska množica delavstva, katera, ako kdaj protestira, mora protestirati vsa, ako se hoče razviti v močno revolucionarno furijo. Pittsburgh in Detroit sta mesti v Ameriki, kjer je prilika za preobratne stavke največja. Ko bo prišlo do teh gibanj, se bo produkcija v Ameriki šele razvila v pravem pomenu besede.

To je mnenje Conlona, strojnika, ki misli, da bo Ameriška delavska federacija pripravljena pustiti delo v Detroitu v roke kakega radikalca, kdor misli, da more organizirati proletarijat, ki je še izven strokovnih unij.

Francoski letalec na poti v Indijo ubit.

Pariz, 14. sept. — Robert Thierry, ki se je večeraj podal na pot proti Indiji, je bil večeraj ubit v Nemčiji, kjer je njegovo letalo padlo na tla v Črnem gozdu. Njegov tovariš Dieudonne Coste je bil težko ranjen.

Novih tovarnen, ki pobirajo brezposelne farmerske delavce. Velikega brezdelja sicer ni, a tudi delavci ne manjka.

"Združene države evropske," je klic v Ženevi

Nemški delegat na zasedanju lige narodov je dejal, da edina rešitev Evrope je v federaciji.

Ženeva, 14. sept. — Na velikem javnem shodu, ki se je vršil v soboto zvečer v prilog miru in katerega so se udeležili delegatje lige narodov, je nemški državnik Bernstorff izjavil, da edina garancija za mir in napredek Evrope je federacija vseh narodov po zgledu Združenih držav Amerike. Mnogi drugi govorniki so se tudi izrekli za Združene države evropske.

Francoski delegat Paul Rencour je dejal, da Francija z veseljem pozdravi evropsko razorožitevno konferenco kakor bitro bo zajamčena njena varnost.

Angleško delavstvo za revolto kolonij

Letošnje zborovanje je pokazalo, da se angleške trade unije obračajo na levo.

London, 14. sept. — Letno zborovanje Kongresa delavskih strokovnih unij na Angleškem, ki je bilo zaključeno v soboto zvečer, je pokazalo, da se angleške strokovne unije vedno bolj oddaljujejo od starih političnih voditeljev in približujejo levemu krilu. Kongres je na svoji zadnji seji zaključil, da imajo britake kolonije popolno pravico do revolte in ločitve od britakega imperija.

Tozadevna resolucija, ki je bila sprejeta s 3,082,000 proti 79,000 glasovom, se glasi v jedru, da "vsa ljudstva Velike Britanije imajo pravico samoodločevanja in se lahko z vsami praviciami odločijo za popolno neodvisnost." Take politične bombe še niso strokovne unije vrgle pod noge angleški vladi.

Resolucijo je predložil A. A. Purcell, poslanec delavske stranke v parlamentu. J. M. Thomas, bivši vodja železničarjev, ki je bil v MacDonaldovem kabinetu minister kolonij, je pobijal resolucijo. Vnela se je ostra debata, v kateri je radikalni laborist H. Pollitt dejal: "Britski imperij sloni na tiranstvu in sužnosti delavcev. Mi zdaj govorimo o imperiju in kolonijah, ki so pokropljene s krvjo vojakov in sužnjev."

Zborovanje je jasno pokazalo, da mogočna strokovna organizacija angleških delavcev obrača hrbet starih voditeljem kot so MacDonald, Thomas, Clynes in drugi. Bila je MacDonaldova vlada, ki je rodila Dawesov reparacijski načrt, toda Kongres je obsodil isti načrt kot kapitalistično skemo, ki izkorišča delavce v Nemčiji. Druga resolucija, ki je bila sprejeta in katera je v direktnem nasprotju z MacDonaldovo frakcijo, se glasi, da generalni svet Kongresa strokovnih unij pozove amsterdamsko internacionalo, naj gre takoj na delo za svetovno združitev vseh strokovnih organizacij v eno samo federacijo. To pomeni, da se amsterdamska internacionala združi z moskovsko rdečo strokovno internacionalo.

"BOG MI JE VSAK DAN DOBER," POJE ROCKEFELLER.

Cleveland, O. — John D. Rockefeller, oljni kralj, je ob priliki svojega 86. rojstnega dne spisal petvrstno kitico — ako mu ni kdo drugi spisal — v kateri opeva samega sebe. V pesmici pravi: "Zgodaj so me učili delati in igrati se. Vse moje življenje je dolg in srečen praznik, poln dela in zabave. Skrbim sem odrgel med potjo. Bog mi je bil dober vsak dan."

Bog je res zelo dober Rockefellerju, bolj ko milijonom drugih kristjanov!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveo \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s kotom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50; and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVSKE BANKE POSTAJAJO GOSPODARSKE POSTOJANKE DELAVSTVA.

Kako pomilovalno so zrlí buržoazni bankirji na delavce, ko je prišel v javnost glas, da železniški strojevodje ustanove svojo banko. Kaj pa bodo delavci z banko počeli? je bilo porogljivo vprašanje, ki se je pokazalo na obrazu marsikaterega bankirja, ko je čital vest o novem gospodarskem gibanju med delavci. In zadovoljno so se nasmehili, ko so nato vprašanje zopet sami odgovorili: "Ej, bankrotirali bodo še pred enim letom, in delavskega bankirstva bo konec."

Ampak zgodilo se je drugače, kot so pričakovali bankirji. Banka v Clevelandu je takoj v prvem letu pokazala, da ima krepko življenje v sebi. V delavskih vrstah so pričeli razgovori o tem novem gospodarskem pojavu v delavskem gibanju. Kmalu so pričele tudi druge delavske organizacije ustanovljati delavske banke, ki tvorijo novo delavsko gospodarsko postojanko.

Minilo je komaj par let, odkar je pričelo to gibanje. In prvi uspehi so tukaj. Sidney Hillman, predsednik organizacije krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers Union, je pred dobrimi štirinajstimi dnevi poročal, da banka krojaških delavcev v New Yorku prevzame vse poslopje Tiffany, ker so stari prostori postali premajhni. Banka obstoji komaj dve leti in ima 12,000 vlagateljev. Njeno premoženje znaša šest milijonov dolarjev.

Ob tem času je prišla v javnost vest, da je banka newyorškega strokovno organiziranega delavstva pomnožila svojo glavnico in prebitek na milijon in pol dolarjev.

Dne 1. avgusta t. l. je delavska banka v Seattlu odprla svoja vrata. Banka je lastnina železničarjev in tri četrtine strokovnih organizacij so odglasovale, da svoj denar nalože v tej banki. V nji je naložen tudi javni denar, državni, okrajni in občinski. Banka izplačuje po štiri odstotke v razdeli ves dobiček nad desetimi odstotki med vlagatelje.

To je nekaj najnovejših primer, kako se skuša delavstvo tudi na gospodarskem polju osvoboditi privatnih velebizniških interesov, ki pokazujejo, da niso samo velebizniški interesi zmožni voditi banke.

V slučaju stavke so delavske banke velikega pomena za delavstvo. Marsikateri podjetnik bi se pobotal s svojimi delavci, pa se ne more, ker mu velebizniški interesi zagroze, da mu takoj odrečejo kredit, ko napravi sporazum z organiziranimi delavci. In kaj je podjetnik brez kredita? Ogroža ga takoj bankrot, ko mu je odpovedan kredit, čeravno ima veliko naročil. Noben podjetnik ni založen tako z denarjem, da prenese bojkot od strani privatnih finančnih interesov. Samo Fordu se je enkrat posrečilo s svojo ogromno industrijsko organizacijo, da je kljuboval finančnim magnatom v Wall Streetu.

Privatni bančni interesi ne dele dobička s svojimi vlagatelji, pa magari če napravijo sto odstotkov profita. Ves dobiček ostane njim, k večjem ga izrabijo za svojo reklamo, da pokažejo vlagateljem, da se pri njih ni treba bati za denar.

Delavska bančna podjetja so popolnoma nova reč v delavskem gibanju. Zato še ni izpregovorjena sadnja beseda o koristih, ki jih prinesejo delavstvu. Vsekakor so močna postojanka za gospodarsko samoosvojo delavstva.

Denar v delavskih bankah je pa ravnotako varen kot v bankah privatnih bizniških interesov. Na stotine, na tisoče teh bank je že bankrotiralo, in bodo še v bodočnosti, dokler imamo kapitalistični gospodarski sistem.

Delavska banka potrebuje dobro vodstvo, da je varna. To pa potrebuje vsaka banka. Veliko bolj verjetno pa je, da se delavska banka ne bo spuščala v divje špekulacije, kot se to zgodi pri marsikateri banki, ki jo lastujejo privatni bančni interesi. Delavska banka bo pod nadzorstvom delavstva samega in to bo znalo postaviti prave meje na odgovorna mesta, kakor je to izvršilo pri drugih svojih gospodarskih organizacijah. Glavno je, da se delavstvo zanima za svoja lastna gospodarska podjetja, ker so njegova lastnina in ker bodo ta gospodarska podjetja izboljšala maso gospodarskih delavcev, ki bodo znali voditi gospodarstvo civilizirane človeške družbe, ko pride na delavstvo klic, da izvrši svojo zgodovinsko nalogo.

SLIKE IZ NASELNI

Barberton, Ohio. — Poročati imam žalostno vest, da je preminul naš priljubljeni član John Volk. V nedeljo popoldne dne 6. septembra je šel loviti ribe, pa se ni več vrnil, našli so ga vtopljenega v štiri čevlje globoki vodi, potoku Wolf. Pogreb se je vršil na delavski praznik na Lake-wood pokopališče civilno. Udeležba je bila tolika, kakoršne še nisem videl v Barbertonu. Bilo je 27 avtomobilov, polnih udeležencev.

Pokojni Volk je ležal pri bratu Lovrencu Franku, taj. družstva "Triglav". Njegov boarding boss ga ni hotel, ker ni bil po katoliško pokopan. Taka je pač katoliška čednost: dokler je bil živ in zdrav, je bil dober, mrtev pa ne vzamejo pod streho samo za par ur. Niso seveda vsi taki.

Pokojni je imel par sestričn, katerih ga ni nobena marala pod streho, zahtevale pa so, da bo katoliški obred pogreba. Družstvo je dovolilo, da one gredo k duhovnu, a tam pa so naletele na smole. Gospod so rekli, da ranjki ni hodil v cerkev, je ni podpiral in sploh da ni bila pokojnikova želja biti pokopan katoliško. To je tudi resnica.

Pokojni sobrat Volk je bil član socialistične stranke in član pevškega društva "Prelehen", kakor tudi društva "Triglav" št. 48 Slovenske narodne podporne jednote. Bil je svobodomelec.

Pokojnik naj bi bil vzor rojakom, ki še niso pri nobenem društvu, naj bi ga posnemali. Kakšen pogreb pa bi imel tak pokojnik, ki ga ne marajo sorodniki, če ni pri nobenem društvu? Tako pa je bil pogreb veličasten: društvo "Prelehen" je zapelo žalostinko ob grobu. Dragi John, lahka ti bodi ameriška zemlja. Predsednik društva "Triglav".

Popularnost svetnikov

V seznamu svetnikov, mučnikov, puščavnikov, prerokov in očakov so nekateri bolj priljubljeni kot drugi. Če bi bil Ingersoll predaval o absurdnostih A. dama bi na primer ne bil tako grdo pomešal blata kot ga je, ko je pisal o napakah Mojzesa. Čeprav je Salomon po svetem pisnu najbolj moder človek vseh časov, vendar lahko pisatelj bolj varno napiše satiro kakor bi jo o Davidu, ki je bolj priljubljen, čeprav ga sveto pismo tako ne povzdiguje. David je bil človek po božji volji, kar je boljše kakor biti moder. Še bolj čudno je, da Jezusa smatrajo za bolj svetega kot boga, zato pa so se pisali, ki so imenovali Jezusa, bolj zamerili kristjanom, kakor tisti, ki so pisali proti bogu, pa Jezusa niso imenovali.

Prvi za Jezusom je pri katoličanih sveti Peter, pri protestantih pa sveti Pavel. Slednji je poseben ponos in veselje kristjanov v Ameriki. V resnici je ustanovitelj krščanstva le Jezus, pa vendar je sveti Pavel ravnotako svet kot Jezus, popularen pa še bolj. Svetosveti značaj svetega Pavla v javnem mišljenju vernikov te dežele je bil predmet spisa, ki ga je napisal umrlí Anatole France v zabavni povesti. Brousson, tajnik Anatola, pripoveduje v Francovi govoric o zanimivem dogodilju radi svetnika Paula. On pripoveduje:

V nasprotju s splošnim mnenjem je verski duh lahko spojen s stvarmi, ki niso popolnoma nič metafizične. Vzemimo na primer moj slučaj. Recimo, da sem se preobjedel zvečer, ali pa jedel kaj trdega za prebavo ali nekaj, o čemur vem, da ni dobro za moj želodec — slank na primer — potem pa trpim ponoči na metafizičnih mukah. V pretrganem dremanju se mi pokazujejo pošastni duhovi iz sveta iluzij.

Obide me želja, da se povrnem k bogu in obrnem se na drugo stran svojega ležišča. Ampak samo malo medle, par kapljic melisnega alkohola običajno prežene vse duhove in pošastne slike in mi povrne spavne in mir. Le pogledajte, kako se to ujema. Čajna žlička zdravniškega alkohola ali preča sodinega bikarbonata, mi prežene vse duševne muke. "O, zdravila, rešite me pred metafiziko," je vzklikal sam Newton.

Ena najmanj metafizičnih oseb je nedvomno Gordon Bennett. On je take sorte človek, ki vidi svet samo z vidika denarnih menic, valut in vrednostnih papirjev. Kadar temu pristnemu businessmanu zaide šampanjec nekoliko v glavo, se začne vaskovati, kolca se mu iz širokousti se o svoji veri kakor kak frančiškanski pridigar. Še ga vidim z velike pojedinje, pri kateri ga je spil precej več kot en kozarec preveč. Njegov obraz je bil kar ognjen. V očeh so se mu prikazale solze in prišel je: "Poglejte, gospod France, le pogledjte sem! Vi ste moder človek, pa vendar vam moram nekaj povedati. Jas sem Gordon Bennett. In jaz vam povem, da je nekaj, da je nekaj tam gor! Tam gor, veste!" In pokazal je na kandelaber s svečami.

Gordonovo pojmovanje o bogu je bilo posebno, namreč precizno njegovo — protestantsko. Nekoč me je prosil, za kratko povest za ilustrirano velikonočno izdajo New York Herald. Objubil sem, da mu jo napišem za petnajst sto frankov. On ima odprto roko v businessu, zato je bil lahko zašluter. Zmar zame. Vzel sem za predmet anov od svetega Pavla, epizodo iz svoje ga spisa "Beli Peter" in poslal New York Herald v priobčitev. To je bilo kakor bi ubil dve muhi z enim udarcem.

Pred kratkom pa se obrne do mene tajnik Gordona Bennetta, mi izroči ček in reče:

"Gospoda Bennetta kar veseli vaša povest; občuduje jo! Narodil mi je, naj vam povem, da še nikdar niste napisali kaj tako briljantnega kakor je ta spis. Da jo natisnate in izbrano ilustrirati za njega samega. Naroditi bo dal samo eno kopijo, katera bo dičila njegovo knjižnico. On vam pa seveda plača, kakor bi bila povest natisnjena v New York Herald. Ampak on vas naproša, da takoj napišete drugo povest, ki bo za priobčitev. Za drugo bo tudi plačal petnajst sto frankov. Obenem pa vas prosi, da v tej povesti ne zapišete ničesar o svetem Pavlu, ker ameriški čitatelji ne marajo kaj alabaga ali smešnega brati o svetem Pavlu. Norčujte se že iz kogar hočete, iz svetega Jožefa, Devica Marije ali papežev, napišite satiro čez papeža vseh papežev v paradižu, ampak niti besedice ne o svetem Pavlu. Izgubili bi svoje čitatelje, če pišemo kaj proti svetemu Pavlu."

Anatole France bi bil lahko še kaj hujšega poslal Bennettu iz dotičnega svojega spisa. Na primer dogodilja, v katerem je opisan Poncij Pilat, kako je pozabil Jezusa. Tudi Jezusa bi lahko opisal po svoje, in sicer bolj s prosto roko kot svetega Pavla, ki je pri Amerikancih nedotakljiv svetnik. Sveti Pavel je pri Amerikancih svetnik vseh svetnikov. On je teolog, posebej oboje ortodoksnega kristjanstva. Neodpustljivo bi bilo celo Anatole France, če bi se drnil pisati proti toli popularnemu svetemu Pavlu.

Večerno šola v Chicagu

Dne 21. t. m. se odprejo javne večerne šole za odrasle inozemce, ki se žele učiti angleščine ali drugih predmetov. Šole so velike vrednosti za vsakogar, da se izpopolni v angleščini. Po šolah, ki bodo odprte za večerni poduk, se je mogoče registrirati že 18. septembra, to je v petek, a v ponedeljek je začetek pouka.

Ljudske šole so razdeljene za odrasle po razredih. Šolaki učitelji in voditelji sami po izpraševanju učenca spoznajo, za kateri razred je sposoben, ali za začetnika ali višje. V glavnem obstoji pouk v angleškem jeziku, ameriški zgodovini in državnem ameriškem ustroju, kar ima namen pomagati tujcem, ki prosijo za državljanstvo, da vedo odgovarjati na stavljena vprašanja pri zašiljanju na sodišču.

Večerno izobrazbo je mogoče dobiti tudi na srednjih (high) šolah. Pri vstopu je treba plačati \$2, od katere vsote pa se običajno vsaj del povrne učenco ob koncu leta, ako je redno zahajal v šolo. Del pa gre v svrhu za nametnost učenih predmetov, če se jih je učenec posluževal.

Poduk v ljudskih šolah za angleščino kakor tudi po srednjih šolah se kakor rečeno prične 21. septembra in zaključí jesenski tečaj dne 10. decembra oz. 17. decembra. Dne 4. januarja se prične zimski tečaj, kateri konča po javnih ljudskih šolah dne 11. marca, dne 10. junija pa na srednjih šolah.

Ob ponedeljkih, torkih, sredah in četrtkih je pouk od sedmih do devetih ur na sledečih javnih in srednjih šolah v Chicagu:

Severna, strga stran:

Sola Franklin (ljudska) na 226 West Gothe St.

Senn (srednja tehnična šola) na 5900 North Glenwood ave.

Lane (srednja in tehnična), 1225 Sedgwick st.

Lake View High School (trgovski tečaj), Sheffield ave in Grace St.

Lake View (samo za inozemce ljudska), 4015 North Ashland Ave.

Severno zapadna stran:

Gothe (ljudska šola za inozemce), 2236 North Rockwell st.

Stowe (ljudska šola za inozemce), 3444 Wabansia ave.

Washington (ljudska za inozemce), 1000 Grand ave.

Wells (ljudska za inozemce), 936 North Ashland ave.

Tuley (ljudska za inozemce in trgovska šola), 1313 North Clermont ave.

Schurz (srednja tehnična in ljudska za inozemce), 601 Milwaukee ave.

Zapadna stran:

Jackson (ljudska šola za inozemce), 820 South Sholto st.

Griegier (ljudska za inozemce), 1820 Yeaton st.

Lawson (ljudska za inozemce), 1256 South Homan ave.

Burns (ljudska za inozemce), 2524 South Central Park ave.

Hammond (ljudska za inozemce), 2819 West 21st pl.

Medill (srednja in ljudska za inozemce), 1326 West 14th pl.

Austin (srednja tehnična in ljudska za inozemce), 5417 Fulton st.

Crane (srednja in tehnična), 2246 West Van Buren st.

Harrison (srednja in ljudska za inozemce), 2850 24th St.

Boulevard.

Južna stran:

Davis (ljudska za inozemce), 3014 West 39th pl.

Holden (ljudska za inozemce), 3055 South Loomis st.

Seward (ljudska za inozemce), 4600 S. Hermitage ave.

Phillips (srednja in ljudska za inozemce), 244 East 39th st.

Englewood (srednja in ljudska za inozemce), 6220 Stewart ave.

Tilden (srednja in ljudska za inozemce), 645 West 47th pl.

Bowen (srednja tehnična in ljudska za inozemce), 8860 Mainstee ave.

Fenger (srednja in ljudska za inozemce), 50 East 115th st.

Jone (trgovska večerna šola), Harrison st. in Plymouth pl.

Lindblom (srednja in elementarna za inozemce), 6180 Lincoln st.

IZ PRIMORJA

Bridko poplačana šala. Sredi prošlega meseca je sedela v Jersavi gostilni v Ajdovščini vesela družba ajdovskih domačinov in jedla okusne rake. Poleg družbe so bili še navzoči orožniški častnik ajdovske posadke, dva sodnika in pešica Italijanov. Slovenski gostje so bili pri židani volji in zapeli paradijo "Lepo našo domovino", katera nima niti rakov, niti vina, naslednji dan so orožniki aretirali člane prepevajočega kvarteta: Stanka Loggrja, Ivana Kobala, Ivana Svajgla in Antona Slokarja. Vsi štirje so bili odvedeni v ajdovske zapore, kjer so morali več dni premišljevatí žalostno usodo domovine brez rakov in vina.

Smrtna kosa. V Stari vasi pri Posojni je umrl posestnik in dolgoletni član upravnega sveta Ljudske banke (bivše Notranjske posojilnice) Ivan Likon.

Krvava grifa in tifus na Tolminskem. V Podjubijsku, Zalcah, in Ravneh-Zalcah na Tolminskem se vedno razširja krvava grifa, v Gaberjah pri Tolminu je pa izbruhnila epidemija tifusa. Poleg davkov in razpisnih ka-

ZARKOMET

Da bi le šli!

"Na delo, gospodje!" čitam v nekem reptilskem listu. Res je čas, da gredo gospodje na kakšno poštano delo.

Škratite pločje za prihodno konvencijo.

Hvala za petje in godbo! Harmonika ostane harmonika in apeli na delegate ostanejo apeli.

Miha na delu.

Mr. Miha Kocinar je te dni busy kot Kasimir. Ni šel v Waukegan samo zato, da bi se zvalgal. You bet not.

Prva točka njegovega programa — ki ga nosi v notranjem žepu — je, da se osebno seznaní z vsemi delegati in delegatinkami. Ne zato, da bi jim zaupal svoje družinske razmere, niti zato ne, da bi odpeljal katero delegatinko. No, air! Miha je preveč pečen za take nepridipravosti. On ni navadna ilovica v obliki opice kakor pravi g. Trunk.

Miha ima nekaj drugega pod arajco. Z obraza mu ne čitate nič. Globoko je skrito kot balkanski mir. Kaj je? Ne vprašajte ga. Boste že izvedeli, ko pride njegov veliki moment. Poleg novih božjih zapovedi je v njegovem žepu še imeniten náčrt.

O, Miha je svetec! Če ga pogledate, boste mislili, da še ni prodal pol rolnega yenca, toda pasite! V petnajstih minutah vam proda Michigansko jezero, ako ne boste oprezni.

Dobre novice iz Jugoslavije. Vlada je zaprla samostanska učiteljska.

Pozdrav s skrajnega zapada. Cenjeni K. T. B.! Predlagam Reza-Lucijo: Vaak delegat, ki se ne drži dnevnega reda, mora dobiti za kazen dva "šnofca" na cowfenciji.

Iz zapadnega kraja, kjer solnce zahaja, pride k vam rožica, sama je, ubožica!

Za šalo, Los Angeles, Cal.

Večja civilizacija. Kri ni voda. Zakaj pa s krvjo namakajo zemljo in pesek?

Darwin je bil v pravem! Ljudje so vsake sorte. Nekateri kuhajo rlice, drugi pa rijejo po kuhli.

Še nekaj o novem društvu. Dragi Zarkomet! Zadnjič je bilo poročano, da je glavni stan društva av. Spiritusa na Holmes cesti. Da pa ne bo kake pomote, se tem potom namanja vsem o nim, ki mislijo pristopiti, da se je društvo premufalo na Saranac Road in 160. cesto. Tu je odale glavni stan. Omeniti je tudi treba, da pri vsaki seji predse duje brat Jaka Rozina. Kadar se društvo zopet premufa, bomo že pravočasno poročali. — Opazovalec iz Collinwooda, O.

Ni vse zlato — Polž ima roge, a zato se ni jelen. Ni vsaka organizacija delavska, če nosi delavsko ime.

Kje so odgovori? Trunk je že dva dni prazen. K. T. B.

tastrof tepejo uboge Tolmince nalezljive bolezni.

Neurečni skok na tramvaj. Težak Jošip Semolič iz Trsta je tako neurečno skočil na tramvaj, da je prišel pod kolo cestne železnice, ki mu je razmesarila nogo. Rešilna postaja ga je prepešljala v bolnišnico, kjer so mu morali nogo odrezati. Semolič je pri nesreči malone izkrvavel.

Falšiti v Vrtojbi in Standrežu. Dne 22. avgusta okoli 9. ure zvečer se je pripeljalo na kolesih v Vrtojbo kakih šest uniformiranih falšitov, ki so najprej iskali bivšega uradnika pri deželnem odboru Frana Gorkiča. Ker ga niso našli doma, so začeli razgrajati in streljati in končno so pretepli graščo vasujskih fantov.

Iz Vrtojbe so falšiti odšli v Standrež, kjer so razgrajali in plaki ljudí. Taki so sedaj mir in red v deželi Italijanov.

Rudyard Kipling:

Vplivnost

V Simli so namestitve za eno leto, za dve leti in za pet let ter so stalne namestitve, kjer lahko ostanete do konca svojega življenja in si zaguarate rdeča lica in čedne želodke. Seveda greste lahko v dolino, kadar nastopi mrzli čas, kajti Simla je precej pusta takrat.

Tarrison je prišel kdo ve od kod, od daleč, daleč, iz pozabljene kraja sosednje Indije, kjer vozijo z volmi, če se ne motim. Spadal je k nekemu polku, ampak najrajši bi se bil poslovil od njega in živel v Simli za vedno in vedno. Za kaj posebnega mu ni bilo mar, razen za dobrega konja in za čedno tovarišico. Mislil je, da je zmogel za vsako delo, kar je silno lepa vera, če jo ima človek v svojem srcu. Bil je spreten v marsičem in je znal zabavati ljudi okoli sebe, še celo v osrednji Indiji.

Tako je prišel gori v Simlo in

ker je bil britten in zabaven, je gravitiral seveda k mrs. Hauksbee, ki je vse oprostila, samo stupidnosti ne. Nekoč ji je napravil veliko uslugo s tem, da ji je izpremenil dan na povabilu na veliki ples, ki bi se ga bila mrs. Hauksbee silno rada udeležila, a se ga ni mogla, ker se je bila skregala s podkraljem pribočnikom, ki jo je kot malenkostni človek pač povabil na mali ples šestega, namesto na veliki ples šestindvajsetega. Bil je silno prav čeden slučaj ponaredbe. Ko je mrs. Hauksbee pokazala svoje vabilo podkraljevemu adjutantu in ga podražila nalahko, da se ne zna boljše maščevati, je on res mislil, da se je zmotil; in je — kar je bilo zelo modro — prišel do tega, da je zastoj prepilati se z mrs. Hauksbee. Ona pa je bila hvaležna Tarrionu in ga je vprašala, kaj lahko stori zanj. On je odgovoril priprosto: "Jaz sem vojščak na dopustu in gledam, kaj bi uplenil. Jaz nimam v Simli nobenega zanimanja. Mojega imena ne pozna nih-

če, ki ima kako važno mesto, za pa si želim službe, dobro in zdravo 'pukka-službo'. Uverjen sem, da storite Vi vse, česar se poprimete. Ali mi hočete pomagati?" Mrs. Hauksbee je minuto pomislila in povlekla konico svojega jahaškega biča preko ustnic, kar je bila njena navada, kadar je kaj premišljevala. Potem so se njene oči zablikale in je rekla: "Hočem," ter mu stisnila roko. Tarrison, ki je imel popolno zupanje v to veliko ženo, se ni dalje nič brigal za svoj posel, razun da je razmišljal, kakšne vrste nameščenje bo dobil.

Mrs. Hauksbee je začela preračunavati vse cene predsednikov oddelkov in svetnikov, ki jih je poznala, in čim bolj je premišljevala, tem bolj se je smejala, kajti njeno srce je bilo pri tem udeleženo in to jo je zabavalo. Potem je vzela v roke civilno listo in je pregledala nameščenja v njej. V civilni listi je nekaj prav čednih mest. Končno se je odločila, da posadi Tarriona v politično službo, dasi se ji je zdel

predober zanj. Kakšen načrt je imela, da to izvede, je nazadnje vseeno, ker ji je šla sreča ali usoda na roko, in ni imela drugega dela, nego paziti na dogodke in se okoristiti z njimi.

Vai podkralji, ki pridejo prvič sem, se pehajo skozi "diplomske skrivnosti". Te se sčasoma izgubijo, toda te skrbi se primejo vseh od začetka, ker so šele prišli v deželo. Takratni podkralj, ki je imel to bolezen — to je bilo davno prej, preden je prišel lord Dufferin iz Kanade, ali lord Ripon iz srca angleške cerkve — jo je imel v precejšnji meri. In posledica je bila, da so ljudje, ki so šele spoznali uradne skrivnosti, hodili kakor nearečni okoli. In podkralj je bil ponosen na to, da je svojemu štabu vcepil pojem molččnosti.

Toda vrhovna vlada ima lahko miselno navado, da sporoči vse, kar dela, tiskanim papirjem. Ti papirji se pečajo z vsem — od plačevanja po 200 rupij za "tajno službo" domačinov do ukorov domačinom "vakilom" in "motamidom" in do precej osornih pisem domačim knezom, naj imajo svojo hišo v redu, naj ne kradejo ženak in ne hujšajo svojih žalilcev s stopenim rdečim poprom in naj ne uganjajo takih nenavadnosti. Seveda se te stvari ne smejo razvedeti, kajti domači knezi se — uradno — nikoli ne motijo in njihove države so — uradno — prav tako dobro upravljane kakor naše zemlje. Tudi posebne nagrade raznim čudnim osebam niso popolnoma pripravne za novine, dasi bi dale večkrat prav čedno čtivo. Kadar je vrhovna vlada v Simli, se ti papirji napravijo tam in cirkulirajo okoli ljudi, ki se jih tičejo, ali v uradnih mapah ali po pošti. Načelo tajnosti je bilo temu podkralju prav tako važno kakor služba in on je bil mnenja, da do brohten despotizem, kakršen je naš, nikoli ne more dovoliti, da bi se tudi kaka taka mala stvar, kakor je namestitev poduradnikov, razvedela, preden je čas za to. On se je vedno odlikoval po svojih načelih.

Tistikrat so pripravljali prav zelo važen kup spisov. Ta je imel potovati iz rok v roke od enega konca Simle do drugega. Vtaknili pa ga niso v uraden, temveč v širok bledorožnat ovitek na štiri ogle; stvar je bila pisana na mehke, voljan papir. Naslovljen je bil na "The Head Clerk etc. etc." Med "The Head Clerk etc. etc." in med "Mrs. Hauksbee" s svedci pa ni prav velike razlike, zlasti če je naslov pisan s slabo pisavo, kakor je bila ta. "Chaprassi", ki je imel ovitek dostaviti, ni bil nič večji idiot, kakor je večina "chaprassijev". On je samo pozabil, komu ima izročiti ta neuradni ovitek, zato je vprašal prvega Angleža, ki ga je srečal, in ta je bil slučajno neki mož, ki je z veliko naglico jahal na Annandale. Anglež je naslov komaj po vrhu pogledal in rekel: "Hauksbee, sahih ki mem" in je jahal naprej. Chaprassi je napravil takisto, kajti bilo je zadnje pismo in bi bil rad z delom pri kraju. Potrdila ni bilo treba; zato je vrnil pismo služabniku ge. Hauksbee in je odšel, da s svojim prijateljem malo pokadi. Mrs. Hauksbee je pričakovala pravkar od svoje prijateljice nekaj krojnih vzorcev na tankem papirju. Brž, ko je dobila veliki štirioglati omot, je vzkliznila: "O, ta prijaznost!" ga prerezala z nožem za papir in vsi spisi, ki so bili notri, so padli na tla.

Mrs. Hauksbee je začela čitati. Saj sem rekla, da so posebno važni spisi. To je popolnoma dovolj za vas, da veste. Nanašali so se na neko korespondenco, na dvoje kaznovanj, na odločno povelje nekemu domačemu poglavarju, in na dva ducata drugih stvari. Mrs. Hauksbee je težko sopla, ko je čitala, kajti prvi pogled na nago mašinerijo velike indijske vlade brez ostenja, laka in preplek ter brez ograje napravi vtis na najneumnejšega človeka. Mrs. Hauksbee pa je briteška ženska. Sprva se je nekoliko prestrašila in je občutila, kakor da bi bila prišla blisk za rep in ni prav vedela, kaj naj zapravi s tem. Na robu spisov so bile opazke in začetne črke; opazke pa so bile dosti bolj ostre nego spisi. Začetnice so bile od

mož, ki so danes že vsi mrtvi in pokopani; toda v svojih dneh so bili veliki možje. Mrs. Hauksbee je čitala dalje in je mirno premišljevala, ko je čitala. Kajti svesta si je bila vrednosti svoje najdbe in je preudarjala, kako bi jo najbolje uporabila. Nato je vstopil Tarrison in sta skupaj prečitala vse papirje in Tarrison, ki ni vedel, kako je prišla do njih, se je rotal, da je mrs. Hauksbee največja ženska na svetu. Mislil, da je bilo to res ali vsaj približno res.

"Poštena pot je vedno najboljša pot," je rekel Tarrison po poldrugurnem proučevanju in razgovoru. "Ako preudarim vse stvari, je informacijska služba najbolja zame. Ali ta ali pa služba v zunanjem uradu. Grem obogatit velike bogove v njihovih svetliščih."

On ni poiskal kakega malega moža ali kakega malega velikega moža, ali kakega slabotnega načelnika mogočnega oddelka, temveč javil se je pri največjem in najmočnejšem možu, ki ga je vlada imela, in mu je razložil, da bi rad dobil v Simli službo z dobro plačo. Kombinana nesramnost je zabavala mogočnega moža in ker ni imel ta trenotek nikakega dela, je poslušal predloge predzrznega Tarriona. "Vi imate domnevam, mnogo posebnih sposobnosti, razun daru samozvesti, da utemeljujete z njimi svoje zahteve." "O tem, Sir," je rekel Tarrison, "gre soditi vam." Nato je začel, ker je imel dober spomin, naštevati nekatere najvažnejše opazke iz papirjev — počasi in drugo za drugo, po kapljah, kakor se chlorodya vlije v kozarec. Ko je prišel do odločnega povelja — in je tudi bilo odločno povelje — se je končal: "In jaz sem mnenja, da je točna vednost take vrste vsaj mogočni mož zmedel. Tarrison je toliko vredna dekreta za imenovanje v zunanjem uradu, kakor, recimo, če je kdo nečak žene kakega višjega častnika." To je zadelo mogočnega moža v srce, kajti zadnja namestitev v zunanjem uradu se je izvršila po protekciji in on je to vedel.

"Bom videl, kaj lahko storim za Vas," je rekel mogočni gospod.

"Najlepša hvala," je rekel Tarrison. Nato se je poslovil, mogočni mož pa je šel pogledat, kako bi se nameščenje preprečilo.

Sledil je odmor enajstih dni z gromom in bliskom in velikim brzojavljenjem. Mesto ni bilo posebno važno, neslo je 500 do 700 rupij na mesec. Toda, kakor je rekel podkralj, prvo načelo diplomatske tajnosti je to, da se varuje, in bolj ko verjetno je, da bi bil dečko, ki je tako izborno informiran, vreden, da se premešči. In so ga premestili. Toda gotovo so kaj sumili, dasi je trdil, da je prišel do teh informacij samo po svojem posebnem talentu.

Marsikaj iz te povesti, kar tudi poznejšo povest o manj jočem ovju, si morate sami polniti, kajti so razlogi, iz katerih se to ne da pisati. Če pa poznate razmer od "tam go" je ne boste znali dopolniti in kili boste, da je to nemogoče.

Kar je rekel podkralj, ko je bil Tarrison predstavljen, bilo: "To je torej dečko, ki je dijako vlado v naskoku vzel, Zapomnite si, gospod, da to gre dvakrat." Torej je mendar kaj vedeti.

Kar pa je rekla mrs. Hauksbee, ko se ji je Tarrison zahvaloval s solzami v očeh, je najprvo: "Saj sem Vam rekla, nato pa sama pri sebi: 'Ali možki neumni!'"

NAZNANILO IN ZAHVAL

S tužnim srcem naznanjam sorodnikom, znancom in prijateljem žalostno vest, da nam umrla naša draga hčerka, o. ma sestrice, 9 mesecev stara sicer po 7-dnevni bolezni, n

ROZALIJA ROGEL.

Umrla je dne 14. avgusta 1925, dopoldan, in pogreb se vršil po civilnem obredu dne avgusta t. l., na Grand View kopališče v Johnstown, Pa. T. potom se iskreno zahvalimo v. tiatim, ki so darovali cvetlič. se udeležili pogreba in nas t. žili ob uri žalosti. Posebno pa zahvalimo onim, ki so d. dali svoje automobile brezpla. na razpolago. Ti, nam pred. nepozabna hčerka in sestr. počivaj umiru in sladko sp. dokler se ne snidemo skup. teboj.

Zaljuči ostali: Joseph in. tarina Rogel, stariša. Jos. bratec in Karol Rogel, stric, v Johnstown, Maxhom, Pa.

ZENITVENA PONUDBA

Iščem vdovo in dobro žen. Slovenko ali Hrvatico v star. od 35 do 45 let brez otrok v. ho. žitve. Jaz sem Hrvat, 40 let in katoličan ter imam d. ga 13 let starega sina. Kat. želi dobiti dobrega soproga. piše in priloži svojo sliko na. slov: Louis Ratkay, 2726-8 Ave., Oakland, Cal.—(Adv.)

POTREBUJE SE TAKOJ

pri dobri družini služkinja. Pr. nost ima ktera si razume v. hinji. Na starost se ne gle. Dobra plača. Služba v Milw. kee, naslov se izve pri uprav. štvu: Služkinja, 2657 So. Law. dale ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

MEDVLADJE

SOCIALEN ROMAN.

Spisal Jože Pahor.

(Dalje.)

— In ti, — se obrne hkrati k bratu, ki obrača časnik, — kaj pa ti praviš o tem dopisu? Slak zgane z rameni, negotov:

— Preveč se razburja radi njega! — Aha, že razumem! — pravi veljak. — Torej ni nesramnost!

— V prvem razburjanju presojaš vse prehudu! — odgovarja Slak mirno. — Razburjenje je slab svetovalec.

— Dobro vem, kdo je, ki me javno napada. Pa mu bo žal, in še kako! Tako revše, tak nemani! Plačal mu bom, da bo pomnil.

Vstane in udari s stolom ob pod, da je starrec ogorčen.

— Tega pa res ni treba tukaj! — ugovarja rezko. — Lahko se greš izkašljat ven, če ti ni kaj prav. Ni treba, da tukaj rogoviliš!

Mladi Slak pusti stol, a kriči še vedno.

— Posvetil mu bom, da bo vedel, s kom se je lotil! Tak domiľljav berač! Vesel naj bo, da mu damo jesti! Svoj živ dan bo vedel, kdaj me je aramotil!

Slaka je zanimalo, koga neki bi dolžil častihlepni mož. Odloži časnik in gleda brata. Meni, da bo doznal iz njegovih besed, pa so samo psovke. Zato ga vpraša naravnost, dozdeva se mu, da bo nemara učitelj Osojec.

— Učitelj, kaj pa! — se jezi magnat. — Nima drugega dela, kakor da hujaka proti meni!

— Hujaka? Kako neki?

— Kako? Da delam vse le za svojo korist, da se okoristim z občinskimi denarjem. Ali je meni tega treba? Ali nimam zadosti svojega?

— Navadno je tako pri občini: polovica častihlepnosti, polovica koristi! Če nimaš ti alabih namenov, pa tvoji drugovi nimajo najboljših!

— In za ljudstvo, ali se zanje ne dela?

— Za narod? — Slak se je smejal. — Včasih pač! Takrat, ko so tvegali službo, dobro ime, obstanek, če so izgovorili naravnost to besedo! Dandanes pa lahko delaš "za narod" brez nevarnosti, zato pa ljudje nečejo verjeti tej besedi! Ali ne?

— Ravno danes je nevarnost! — ugovarja prenapeto Mirko. — Bolj ko kdaj prej! Si li alep, da ne vidiš?

— Prav imaš! V trenutku je res tako! Ali mi se previdno izognemo temu le "za narod", v čim večjem ovinku, in stvar je brez nevarnosti!

— Tako? — vprašuje osuplo mladi mož, čuti roganje in išče osti. — Tako? Kako pravzaprav misliš? Meni se zdi, da vlečeš tudi ti z onim...

S pestjo grozi in vzkipeva spet, ubežnik pa ališi, kako se dviga srd tudi proti njemu.

— Ali si gotov, da je pisal učitelj? Ali da je vsaj v kaki zvezi z njim? Si li gotov?

— Poznam dobro svoje sovražnike! Pa ne bo dolgo, da se bom maščeval. O, imam že zadosti moči, imam!

— Ne delaj krivice, dokler nisi gotov! — oporeka starejši. — Ne pozabi, da so časi nevarni! Vsaj tega ne pozabi!

— Kaj se pa ti tako vneto potezaš zanj, kaj?

Mladi veljak ironizira, kolikor mu je mogoče v pijanosti.

— In kaj me ti sumničaš?

— Saj vidim, da si na njegovi strani! Tudi če ne poveš, berem ti na obrazu!

Brat postaja oduren, govori z jezljivim zadoščenjem. Slaku je hkrati umljivo marsikaj, česar ni mogel razumeti zadnje čase v bratovem vedenju.

— Radoveden sem, kaj mi neki bereš v obrazu? — vprašuje trdno, a z vsem svojim mirom.

— O, jaz vidim v človeka, njegove skrite misli vidim! — odgovarja brat naglo in razburjeno. — Sicer pa mi je malo mar, tudi če vlečeš z njim, ali nič!

Stari Slak se vmeša v prepir, premišljeno

sicer, a rezko in ne pusti, da bi mlajši žalil Ivana.

— Trezen nisi, — mu pravi, — ta pa je in ve, kaj govori! Moj sin je in v moji hiši lahko pove svoje misli, ti mu ne boš branil!

Starec je povdaril "v moji hiši" in mlajši sin ne ve, kako bi zavrnil. Ziblje se k materi, ki sedi pri peči, in skuša delati strupene opazke. Toda starec se upre in razločno pove, da tega ne bo trpel. Sin se je že nekoliko iztreznil, zato ga očetove besede zadevajo. Še nekaj časa mrmra in groziti tistim, ki ga devajo v liste, naposled pa se vendar izgubi spat.

— Ni prav naredil, da je šel drezat radi občine! — mrduje starec za njim. — Čuti, da so mu izkazali milost, in zdaj ga to boli. Srebrnič, ki je poštenjak, mu je dejal, naj se ne može, pa ni nič pomagalo. Rajši se je še z njim spril. Ljudje ga gledajo grdo in tudi v očeh onih, ki so mu dali županstvo, ne bo dosti vreden!

3.

Drugo jutro je mladi Slak zgodaj vstal. Napravil se je z doma, dasi niso vedeli kam in čemu. Ivan, ki ga je nagovoril, kakor bi se sploh ne bila sporekla prejšnji večer, je imel občutek, da se brat umika, ker ga je aram. Vsaj v njegovem nestalnem pogledu je to opazil.

— Slab dan boš imel, — mu je dejal, ko je naprezal konja; — bolje bi bilo, da ostaneš doma!

Oblaki so se razprezali vsečez ter so čepeli po vseh vrhovih proti Krasu. Od vzhoda je pihal leden veter in trgjal iz oblakov drobne kapljice, ki so hitro zledenele, če so padle na obleko ali na tla. Zimski dan je bil, kakor so najslabši izmed njih.

Tudi oče je prišel na vrata, se ozri preiskovaje čez nebo in zmajal z glavo:

— Kam hočeš v takim? Ali ne vidiš, da bo žledelo?

Mladi Slak pa je trdovratno molčal, si zapel in privihal kožuž ter pogljal.

— Kakor hočeš! — je pristavil starec in izginil k peči. Starejši sin pa je šel v delavnico stružit desko za pod v svoji hiši, ki je bil narejen le za silo. Nameraval je popravljati, kakor hitro bo spet doma.

Tako je prešlo predpoldne. Popoldne pa se je odpravil k učitelju Osojcu, s katerim se doslej še ni bil seznanil, ker ni imel priložnosti. Po onem razgovoru, ko je mladi Slak zagrozil, da se bo maščeval radi člančica v časniku, je bil na jasnem, da mora poseči v dogodke in braniti nedolžnega človeka. Predvsem ga je moral opozoriti, naj bo previden, ker preži nevarnost za njegovim hrbtom.

Učitelj Osojec je bil doma, v šolskem soplepu, kjer je priklenjen k mizi, pokriti čez in čez s črtanim papirjem, pisal note za svoj pevski zbor, ki ga je poučeval v kljub prepovedi, da bi se ljudje smeli shajati. Spravil ga je bil skupaj takoj po polomu, zakaj možje in mladeniči, ki so se bili vrnili z vojne, so že komaj čakali, da se zopet zberejo, kakor so se prej v boljših, mirnejših časih.

Ko je Slak vstopil, je Osojec vstal in mu dal stol. Hitel je spravljati skupaj svoje razstrte liste, nekoliko iznenaden radi tega obiska. Iz njegove besede je Slak hitro čul, da ga dobro pozna, a da mu ne zaupa povsem.

— Prišel sem k vam, ker vem, da imate sovražnike! — mu je povedal brez ovinkov. — Morda vam bo koristilo, če jih poznate še o pravem času!

Opazoval ga je, zanimal ga je mladi mož srednje postave, odločnih potez okoli ust, zdravega, nekaj upadlega obraza in rdečkastih, kratko ostrženih las. Govoril je naglo in tako, da se je zdelo, kakor bi bil vsak čas pripravljen spreiti se s človekom.

— Nekaj jih že imam, sovražnikov, — je dejal Jedko, — ali najbrže manj, kakor vi domnevate!

Sedel je spet in vprašujoč zri posestnika. Njegovo oko je bilo živo in je vrtalo v prišleca, kakor bi mu hotelo videti naravnost v srce. Slaka ni prav nič motil ostrji pogled, izjavil je takoj, da pozna pravzaprav le enega sovražnika, ki je pa toliko nevarnejši. Povedal mu je, kdo je ta in kaj je v pijanosti grozil.

(Dalje prihodnjik.)